

Ungas frågor om alkohol och droger

CAN rapport 145

Anna Raninen & Nina Dahlman

Innehåll

1. Uppdrag: Analysera drogutvecklingen och sprida kunskap 3
2. Vad vet vi om ungas konsumtionsvanor och riskuppfattning? 6
3. Vem kan man lita på? Om ungas förtroende för källor 12
4. Vad vet vi om besökarna på Drugsmart.com? 16
5. Frågor och svar 20
 - om narotika 21
 - om alkohol 23
 - om hjälp och stöd 25
- Var kan man vända sig med frågor och problem? 29
- För dig som vill veta eller göra lite mer 30

Ungas frågor om alkohol och droger – CAN rapport 145

Text: Anna Raninen, Nina Dahlman

Formgivning: Heidi Sundström, HeiDesign

Tryck: Åtta45

ISBN: 978-91-7278-253-2 (tryck)

2014: URN:NBN:se:can-2014-7 (pdf)

Beställ genom CAN:s webbshop på www.can.se/publikationer

I. Uppdrag: Analysera drogutvecklingen och sprida kunskap

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, är en ideell förening som har till uppgift att följa konsumtionsutvecklingen och sprida information om alkohol och andra droger. Våra återkommande nationella undersökningar är Skolelevers drogvapor och Monitormätningarna. CAN genomför även lokala och regionala undersökningar på uppdrag av kommuner och län och gör den svenska datainsamlingen i den europeiska undersökningen ESPAD. Vi ansvarar också för hela databasen i ESPAD-undersökningen. Läs mer om undersökningarna på www.can.se och www.espad.org.

I och med att CAN samlar in, analyserar och bedriver forskning på stora mängder data och har långa tidsserier, har vi också en omfattande utbildnings- och kommunikationsverksamhet. För att nå ut med våra resultat jobbar vi med våra egna webbplatser och nyhetsbrev, utbildningsinsatser för professionella och via massmedierna. Det gör vi både ensamma och tillsammans med våra medlemsorganisationer och länsombud. Läs mer om verksamheten på sida 30. Vi gör också fristående undersökningar kopplade till särskilda projekt.

Data i den här skriften baseras på Skolelevers drogvapor och den fristående undersökningen Vem kan man lita på? Utöver det finns uppgifter om den verksamhet som bedrivs kopplad till webbplatsen Drugsmart.com.

DRUGSMART – INTE BARA FRÅGOR OCH SVAR

Drugsmart.com bildades av Socialdepartementet 1997 och drivs sedan år 2000 av CAN.

Målgrupper är i huvudsak tonåringar och professionella som arbetar med unga.

Webbplatsen består av tre delar:

Fakta

På faktasidorna finns de vanligaste preparaten listade. Här kan man också läsa om droger och samhället, missbruk och beroende och hitta svar på vanliga frågor.

Få hjälp

För vissa räcker det inte med att läsa faktatexter. Ända sedan starten 1997 har besökarna därför kunnat ställa frågor till Drugsmart och få personliga svar. Några exempel på frågor och svar finns i kapitel 5. Där finns också information om hur man hittar stödgrupper om man är ung och har missbruk i familjen.

Engagera dig

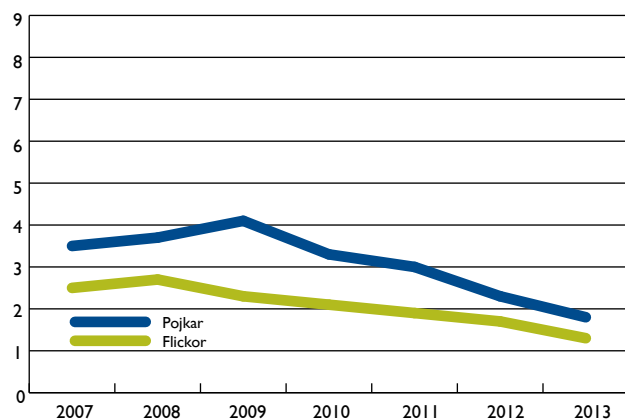
Drugsmart erbjuder metoden Local Hero för att unga ska kunna initiera, planera och genomföra lokala aktiviteter och projekt. Vi genomför ca 10 grupper per år runt om i landet. Ungdomsgrupperna leds av specialutbildade processledare. Här finns även material och länkar för professionella som arbetar med unga.

2. Vad vet vi om ungas konsumtionsvanor och riskuppfattning?

CAN genomför varje år enkätundersökningar om svenska skolelevers alkohol-, narkotika-, tobaks- och sniffningsvanor i årskurs 9 och gymnasiets år 2. Undersökningarna har genomförts sedan 1971 i årskurs 9 och i gymnasiets årskurs 2 sedan 2004. Syftet med undersökningarna är i första hand att belysa utvecklingen av elevernas drogvanor över tid. Undersökningarna genomförs som lärarövervakade anonyma gruppenkäter i klassrummen. Normalt deltar cirka 5 300 elever i 9:an och cirka 4 500 i gymnasiets år 2.

Skolundersökningarna har genomförts sedan 70-talet men i diagrammen i det här kapitlet har vi valt att redovisa utvecklingen för de senaste åren, 2007–2013. I enkäterna ställer vi ett 70-tal frågor och kan redovisa konsumtionen på en mängd olika sätt. I diagrammen har vi valt att redovisa utvecklingen när det gäller alkohol i antal liter konsumerad alkohol, när det gäller narkotika andelen som någon gång har testat cannabis och när det gäller tobak andelen dagligrökare. Så graferna i det här

Figur 1 Genomsnittlig total alkoholkonsumtion mätt i liter ren alkohol (100%). Grundskolans år 9. 2007–2013.

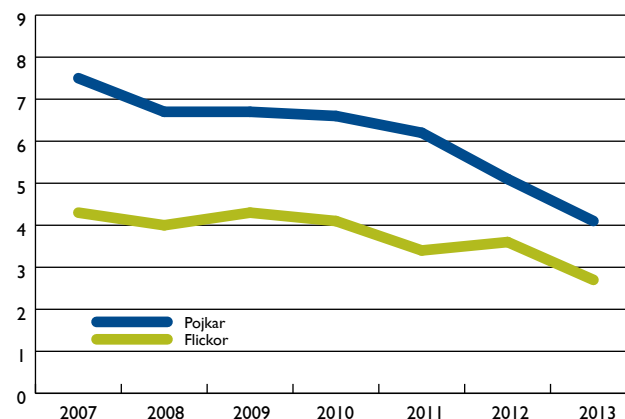
avsnittet är bara några exempel på hur man kan redovisa konsumtionsutvecklingen. För mer utförliga beskrivningar av utvecklingen hänvisar vi till våra rapporter och tabeller, som finns på www.can.se.

ALKOHOL

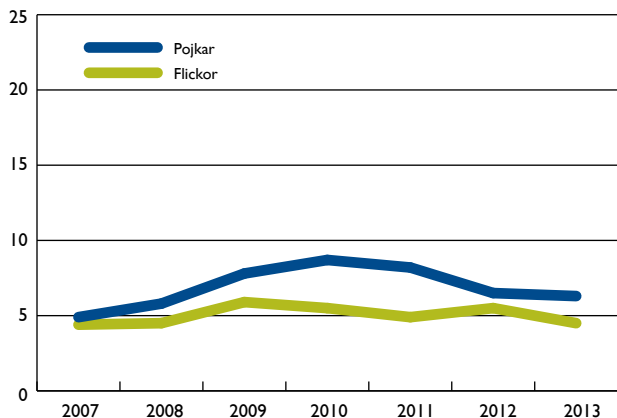
Vi har haft en väldigt gynnsam utveckling av ungas alkoholkonsumtion i Sverige de senaste tio åren. Exempelvis har andelen pojkar i grundskolans år 9 som varit berusad på alkohol vid 13 års ålder under de senaste tio åren gått från 17 procent (2003) till 9 procent (2013). Flickorna har haft samma utveckling och gått från 18 till 8 procent. Andelen som berusar sig tidigt har alltså halverats på tio år.

När det gäller genomsnittlig årskonsumtion bland pojkar i gymnasiets år 2 har den sjunkit från 7,4 liter ren alkohol per år sedan 2004 (då gymnasieundersökningarna startade) till 4,1 liter 2013. För flickorna har den sjunkit från 4,1 liter till 2,7 liter under samma period.

Figur 2 Genomsnittlig total alkoholkonsumtion mätt i liter ren alkohol (100%). Gymnasiets år 2. 2007–2013.

Figur 3 Andelen elever (%) som uppger erfarenhet av cannabis. Grundskolans år 9. 2007–2013.

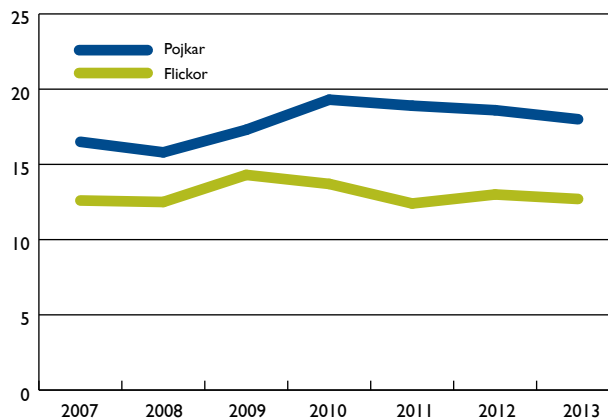

NARKOTIKA

Bland unga är cannabis den helt dominerande narkotikasorten. Många mått visar på en stabil utveckling. 2013 års undersökning visar att 7 procent (9 % 2012) av pojkarna i grundskolans år 9 uppger att de använt narkotika någon gång. Andelen som använt narkotika de senaste 30 dagarna är 3 procent (3 %). Bland flickorna är det 6 procent (6 % 2012) som uppger att de använt någon gång och 2 procent (2 %) de senaste 30 dagarna.

Andelen pojkar i gymnasiets år 2 som någon gång använt narkotika ligger i 2013 års undersökning på 19 procent (20 % 2012), andelen som använt narkotika de senaste 30 dagarna ligger på 5 procent (6 %). Andelen flickor i gymnasiets år 2 som någon gång använt narkotika ligger på 14 procent (15 %), andelen som använt narkotika de senaste 30 dagarna är 3 procent (3 %).

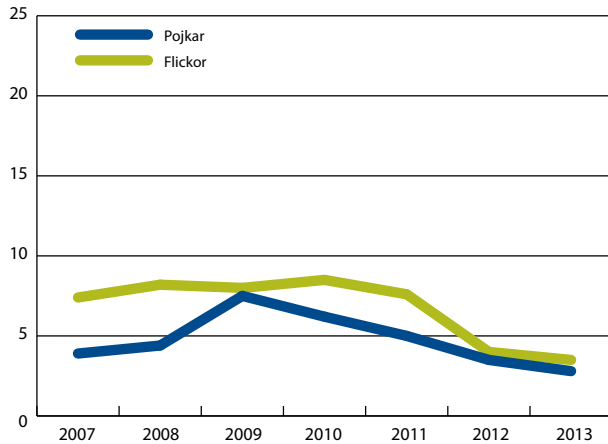
Figur 4 Andelen elever (%) som uppger erfarenhet av cannabis. Gymnasiets år 2. 2007–2013.

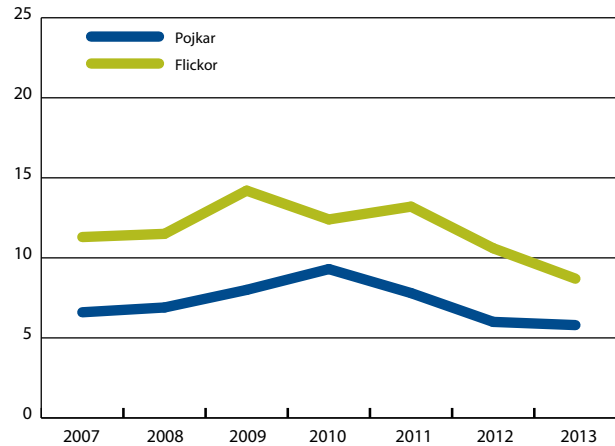
Det finns också mått som visar på en sämre utveckling, till exempel frekvens. Det vill säga andelen unga som uppger att de använt cannabis 20 gånger eller mer, ökar. I PM:n ”Vad vet vi om cannabisanvändningen bland unga?”, 2014, som finns att ladda ner på www.can.se, finns detta utförligt beskrivet.

Under senare år har det dykt upp så kallade nätdroger (i enkäten även kallade designerdroger, RC-droger eller nya syntetiska droger). Vissa preparat är narkotikaklassade, andra inte. Särskild uppmärksamhet har syntetiska cannabinoider fått, till exempel spice. Sedan 2012 ställer vi frågor om den typen av preparat och cirka 2 procent av pojkarna och 1 procent av flickorna i årskurs 9 uppger i 2013 års undersökning att de använt spice eller liknande rökmixar. Motsvarande andelar på gymnasiet är 5 respektive 2 procent. Användningen av nätdroger beskrivs närmare i rapporten ”Ungdomar som använder nätdroger – vilka är de?”, 2013, som finns att ladda ner på www.can.se.

Figur 5 Andelen elever (%) som röker varje dag. Grundskolans år 9. 2007–2013.

Figur 6 Andelen elever (%) som röker varje dag. Gymnasiets år 2. 2007–2013.

TOBAK

Andelen pojkar i grundskolans år 9 som rökt cigaretter vid 13 års ålder har under de senaste tio åren gått från 37 procent (2003) till 21 procent (2013). Flickorna har haft en ännu bättre utveckling och gått från 38 till 18 procent.

Rökning är vanligare bland flickor än bland pojkar. I årskurs 9 var det 2013 12 procent av pojkarna och 16 procent av flickorna som svarade ja på frågan om de röker, men då är det alltifrån ibland till dagligen. I gymnasiet är motsvarande siffror 25 procent för pojkarna och 31 procent för flickorna. Att snusa är vanligare bland pojkar än bland flickor. 10 procent av pojkarna i årskurs 9 och 2 procent av flickorna uppger att de snusar, men liksom i frågan om rökning så är det olika frekvens på användandet. I gymnasiet är det 22 procent av pojkarna och 5 procent av flickorna som snusar.

När det gäller andelen elever som är dagligrökare så är utvecklingen stabil eller sjunkande både i grundskolan och i gymnasiet.

I 2014 års undersökning ställdes för första gången frågor om användning av e-cigarett. Andelen som använt e-cigarett under de senaste 12 månaderna uppgick i både årskurs 9 och i gymnasiets år 2 till knappt 20 procent. Hälften (51 %) av de elever i årskurs 9 som rökt vanliga cigaretter de senaste 12 månaderna har också använt e-cigarett. Bland dem som inte röker vanliga cigaretter är det 8 procent som uppger att de rökt e-cigarett. I gymnasiets år 2 är motsvarande siffror 35 respektive 7 procent.

HUR FARLIGT ÄR DET?

Ibland uppstår diskussioner om hur ungas – eller vuxnas – attityder förändras över tid. Om vi blir mer eller mindre restriktiva till alkohol, narkotika och tobak till exempel. Ett sätt att mäta attityder är att titta på riskuppfattning. I det här avsnittet utgår vi ifrån en fråga i enkäten som lyder ”Hur stor risk tror du att det är att människor skadar sig, fysiskt eller på annat sätt, om de gör något av följande...”. Sedan finns ett antal beteenden och en skala från ingen risk till stor risk. I diagrammen på sidan II har vi valt att redovisa utvecklingen de senaste åren för *ingen risk* respektive *stor risk* att *berusa sig på alkohol varje helg*, att *prova marijuana eller hasch 1–2 gånger* samt att *röka 10 cigaretter eller mer om dagen*. Under 2012 förändrades frågebatteriet i undersökningen något, men frågeställningen har inte ändrats. Men den förändrade frågestrukturen kan ha betydelse, vilket är viktigt att tänka på när man jämför de två senaste åren med resultat före 2012.

Om vi tittar på elever i grundskolans år 9 kan vi se att riskuppfattningen har förändrats något mellan 2007 och 2013. För pojkarna är det framförallt riskuppfattningen gällande cannabis som har förändrats – andelen

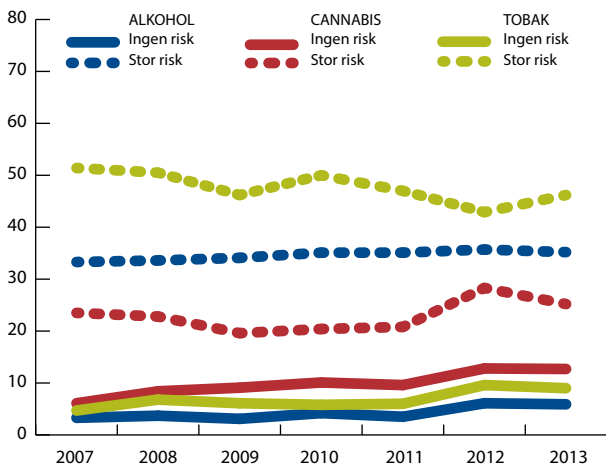
som uppger att det är förenat med ingen risk att skada sig om man provar marijuana eller hasch 1–2 gånger har ökat successivt och har fördubblats under perioden. En liknande utveckling ser vi när det gäller tobak och alkohol. När det gäller flickorna ser vi att andelen som tror att det är förenat med stor risk att testa cannabis snarare har ökat under perioden. När det gäller rökning däremot ser vi negativa förändringar i riskuppfattningen, färre anser att det är förenat med stor risk att röka 10 cigaretter eller fler om dagen och fler uppger ingen risk.

Pojkar i gymnasiet har oförändrad eller lägre riskuppfattning 2013 jämfört med 2007 när det gäller alla preparat vi tar upp i det här avsnittet: alkohol, tobak och cannabis. Andelen som uppger att det är ingen risk att prova hasch eller marijuana 1–2 gånger har fördubblats sedan 2007. Bland flickorna i gymnasiet – liksom i grundskolan – är det framförallt riskuppfattningen kring att röka 10 cigaretter eller mer om dagen som utvecklats negativt. Andelen som uppger att det är förenat med ingen risk att prova hasch eller marijuana 1–2 gånger har visserligen ökat, men det har också andelen flickor som uppger att det är förenat med stor risk.

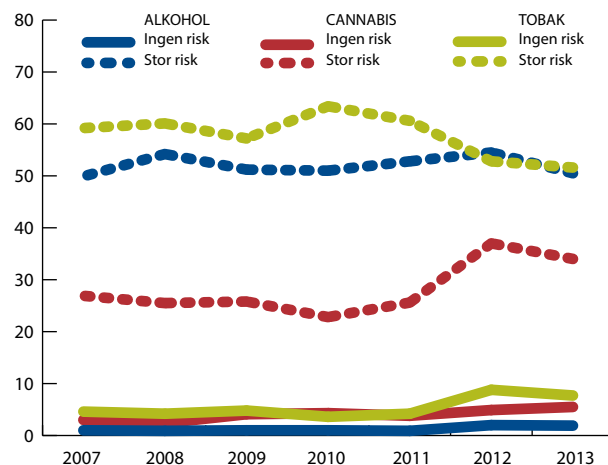
I diagrammen har vi valt att redovisa utvecklingen de senaste åren för ingen risk respektive stor risk att berusa sig på alkohol varje helg (benämns Alkohol i diagrammen), att prova marijuana eller hasch 1–2 gånger (benämns Cannabis i diagrammen) samt att röka 10 cigaretter eller mer om dagen

(benämns Tobak i diagrammen). Under 2012 förändrades frågebatteriet i undersökningen något, men frågeställningen har inte ändrats. Men den förändrade frågestrukturen kan ha betydelse, vilket är viktigt att tänka på när man jämför de två senaste åren med resultat före 2012.

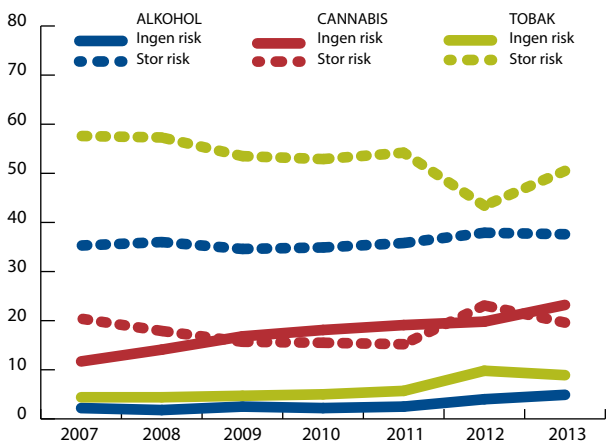
Figur 7. Riskuppfattning hos pojkar i grundskolans år 9

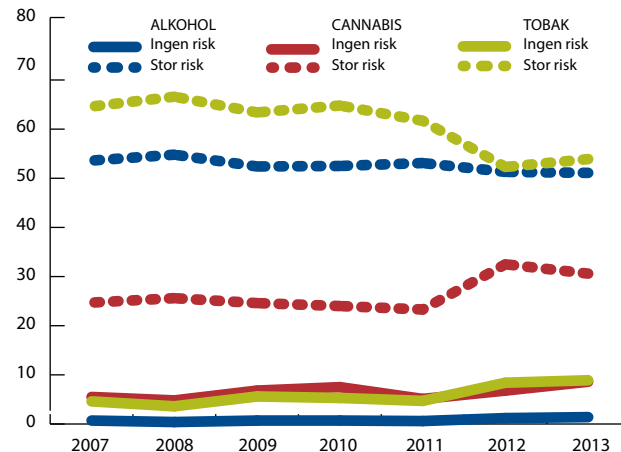
Figur 8. Riskuppfattning hos flickor i grundskolans år 9

Figur 9. Riskuppfattning hos pojkar i gymnasiet år 2

Figur 10. Riskuppfattning hos flickor i gymnasiet år 2

3. Vem kan man lita på? Om ungas förtroende för källor

CAN gav i mars 2014 i uppdrag till PFM Research att genomföra en telefonundersökning med personer födda 1996 och 1998. Det är de åldersgrupper som våren 2014 gick i grundskolans år 9 eller gymnasiet år 2, det vill säga samma åldersgrupper som deltog i vår drogvaneeundersökning.

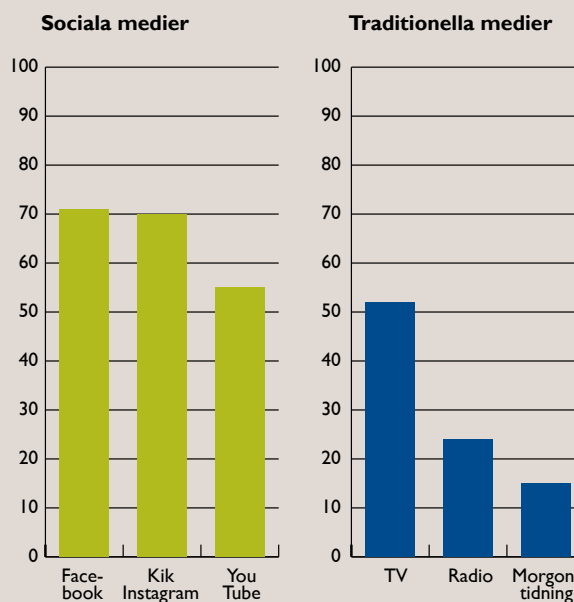
Ett slumpmässigt urval av 500 respondenter födda 1996 och 500 respondenter födda 1998 intervjuades, hälften pojkar och hälften flickor. Syftet med undersökningen var att ta reda på vilka olika typer av källor unga använder, vilka frågor de upplever som känsliga att diskutera med andra och hur de skulle söka information eller råd och stöd när det gäller känsliga frågor. I det här kapitlet beskrivs några av resultaten.

MEDIEVANOR

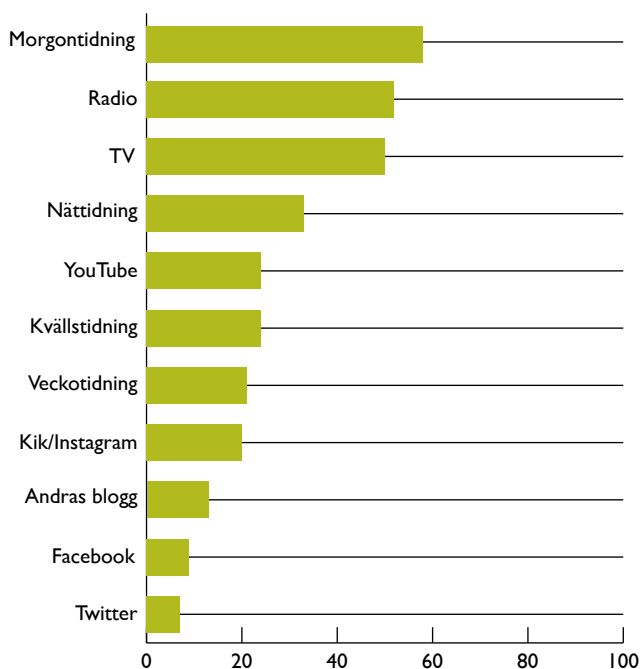
Varför är vi så intresserade av ungas medievanor? Av två skäl, egentligen. För det första så är det bra att känna till målgruppens medievanor om man ska göra en utbildnings- eller kommunikationsinsats. För att nå dem helt enkelt. Det kan handla om att nå dem med budskap men det kan också vara för att informera om kommande aktiviteter. Då är det viktigt att veta vilka kanaler de använder. Det andra skälet är för att skaffa oss kunskap om målgruppen. Varifrån skaffar de sig sin världsbild? Var hämtar de sin kunskap? Det hjälper oss att lära känna vår målgrupp och på så sätt kan vi välja rätt budskap och insatser.

Undersökningen visar att unga använder traditionella medier som tv, radio och morgontidning. Men de använder i högre utsträckning sociala medier som Facebook, Instagram och YouTube. Vi ser signifikanta skillnader i hur pojkar och flickor använder sociala medier och även vissa skillnader de två åldersgrupperna emellan. Exempelvis använder flickor i mycket högre utsträckning än pojkar både bloggar och twitter, medan pojkar i högre utsträckning använder sig av YouTube. Elever i gymnasiet använder sig i större utsträckning av Facebook än elever i grundskolan.

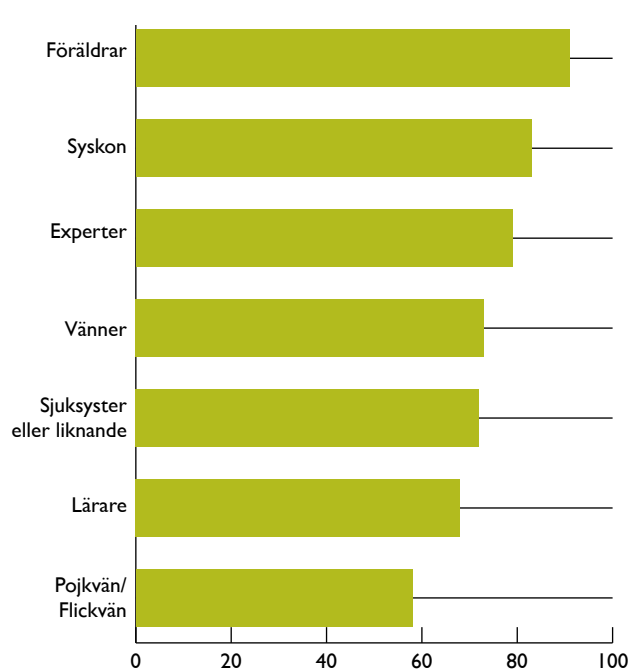
Figur 11. Andelen respondenter i procent som uppger att de använder mediet dagligen (av 1000 respondenter)

Figur 12. Andelen respondenter i procent som uppger Mycket stort eller Ganska stort förtroende.

Figur 13. Andelen respondenter i procent som uppger Mycket stort eller Ganska stort förtroende.

VANLIGAST INTE SAMMA SOM BÄST

När det gäller vilket förtroende unga har för samma medier så är det i det närmaste omvänt, i topp hamnar de traditionella medierna och i botten sociala medier. Även här kan vi se signifikanta skillnader mellan pojkar och flickor, pojkarna har exempelvis högre förtroende för YouTube och flickorna för bloggar.

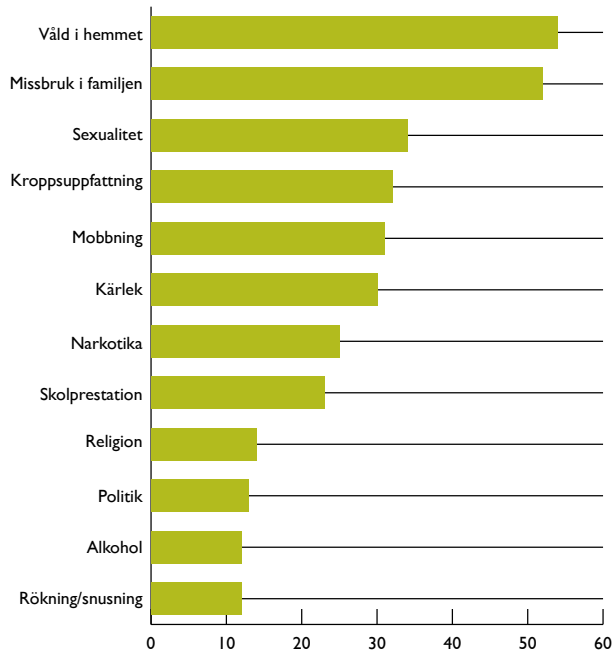
INTE BARA MEDIER

Unga – och vuxna – använder sig naturligtvis inte bara av medier som källor för att forma sin världsbild och för att inhämta kunskap. Ännu viktigare källor är personer i ens närhet. Nio av tio respondenter uppger till exempel stort förtroende för sina föräldrar.

VEM VILL MAN VÄNDA SIG TILL MED KÄNSLIGA FRÅGOR?

I undersökningen ville vi även ta reda på vilka frågor som upplevs som känsliga att diskutera med andra och hur man helst skulle vilja ha information eller söka hjälp om sådana frågor. Anledningen till det är att CAN utvecklar råd- och stödinsatser, bland annat till barn som växer upp i familjer där någon dricker för mycket. Den här undersökningen visar att de frågor som upplevs som mest känsliga att diskutera med andra är våld i hemmet och missbruk i familjen.

Figur 14. Hur känsliga är olika typer av frågor att diskutera med andra? Andel i procent som uppgivit Mycket eller Ganska känsligt

	Våld i hemmet		Missbruk i familjen	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
INFORMATION				
Sökmotor på internet	32%	31%	34%	34%
Skolskötarska/kurator	24%	22%	26%	16%
Vän	14%	10%	12%	12%
RÅD OCH STÖD				
Skolskötarska/kurator	41%	28%	37%	25%
Vän	21%	24%	24%	17%
Annat	18%	19%	18%	15%

Det vi också kan se är att det finns skillnader mellan de olika grupperna av respondenter. Om vi tittar närmare på de två känsligaste frågorna (baserat på de drygt 500 respondenter som uppgivit det som mycket eller ganska känslig fråga) så kan vi se att flickor tycker att de är känsligare än pojkar, äldre tycker att de är känsligare än yngre och de som bor i storstäder tycker att de är känsligare än de som bor i övriga landet.

I figur 13 beskriver vi att unga har relativt högt förtroende för experter och lärare. Men det är inte i första hand till dem man vill vända sig när det handlar om frågor som upplevs känsliga att diskutera med andra. Då är det ofta den närmaste omgivningen man vill vända sig till. Skolskötarska och kurator följt av vänner hamnar högst hos både pojkar och flickor när man ska välja vem man vill ha råd och stöd av när det gäller våld i hemmet och missbruk i familjen (baserat på de drygt 500 respondenter som uppgivit det som mycket eller ganska känslig fråga). Information, däremot, skaffar man lika gärna via sökmotorer på internet.

Respondenterna i den här undersökningen kan alltså i stor utsträckning tänka sig att söka information via sökmotorer på Internet. När det gäller råd och stöd däremot vill man vända sig till en person. Det här mönstret finns också när det gäller de flesta andra frågor som vi bitt respondenterna ange känslighetsgrad på, se tabellen till vänster.

Men på Drugsmart.com så får vi många frågor om råd och stöd både från unga och vuxna även om vuxna dominerar. Det kanske är så att även om en ung människa föredrar att vända sig till någon i sin närhet för råd och stöd, kanske den personen i sin tur söker svar via internet? Det finns också dem som vill ha råd och stöd via nätet, det kan du se i nästa kapitel.

4. Vad vet vi om besökarna
på Drugsmart.com?

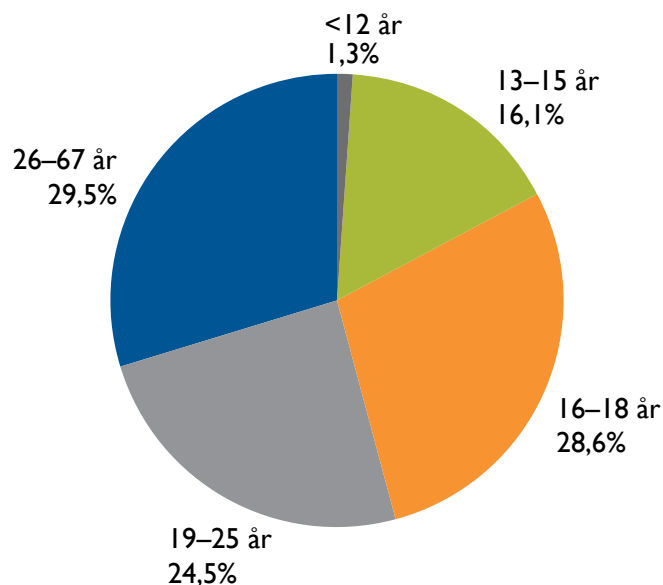
Webbplatsen Drugsmart.com lanserades av Socialdepartementet 1997 och har tillhört CAN sedan 2000. Målgruppen är 13–19-åringar. På webbplatsen finns korta faktatexter, publicerade frågor och svar och information till vuxna som arbetar med tonåringar.

En redaktör svarar på frågor från unga om alkohol och andra droger. Alla frågor får svar, när vi själva inte kan svara hänvisar vi till andra som kan göra det. Vi besvarar cirka 500 frågor per år.

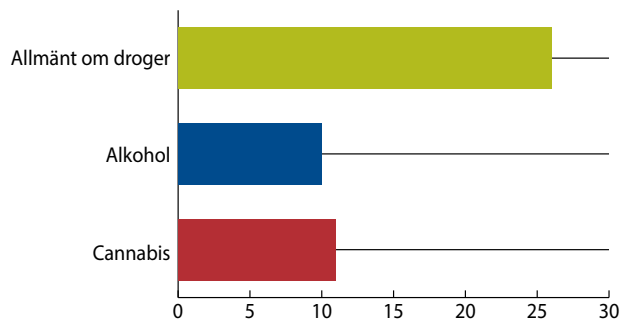
Mellan 2012 och 2013 har antalet unika besökare på Drugsmart.com i det närmaste fördubblats, vi har nu ett snitt på 26 000 i månaden. De mest välbesökta sidorna är våra faktasidor.

För att vi ska få en tydligare bild av vilka som ställer frågor till Drugsmart.com kan man sedan september 2012 uppge sin ålder (inte obligatoriskt) i samband med att man skickar in en fråga. Endast ett fåtal frågeställare väljer att inte uppge sin ålder. Knappt hälften av frågeställarna, 45 %, tillhör Drugsmarts primära målgrupp, tonåringar. Nästan en tredjedel av frågorna kommer från personer som har uppgivit att de är 26 år eller äldre. De frågor de olika åldersgrupperna ställer skiljer sig något åt, läs mer om det på sidan 18.

Figur 15. Åldersfördelning – frågeställare på Drugsmart.com

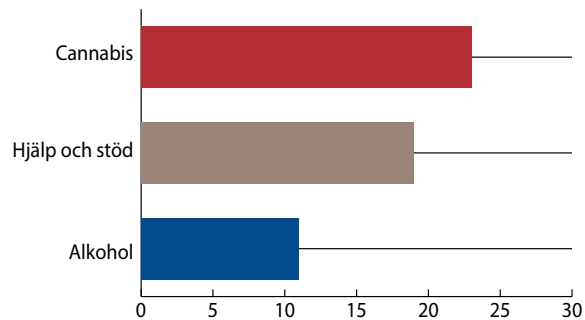

Figur 16. Åldersgrupp 13–15 år

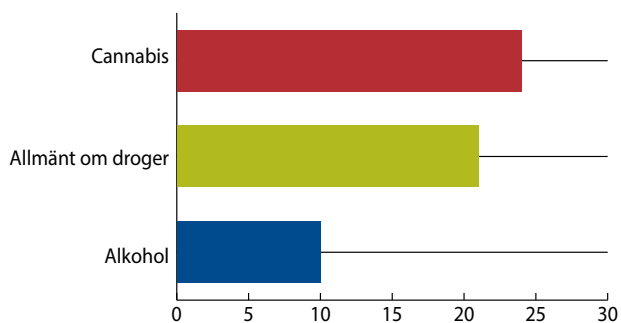
En fjärdedel av frågorna handlar om droger i största allmänhet. Många gånger handlar det om elever som gör skolarbeten och undrar över droger generellt utan någon speciell drog i åtanke.

Figur 18. Åldersgrupp 19–25 år

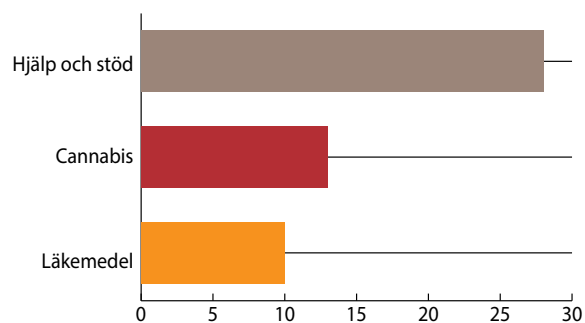
Unga vuxna ställer i hög utsträckning frågor om cannabis och om hjälp och stöd för sig själv eller för andra.

Figur 17. Åldersgrupp 16–18 år

Bland äldre tonåringar är det fortfarande många allmänna frågor om droger. Den stora skillnaden jämfört med de yngre är att 16–18-åringar ställer betydligt fler frågor om cannabis.

Figur 19. Åldersgrupp 26 år och äldre

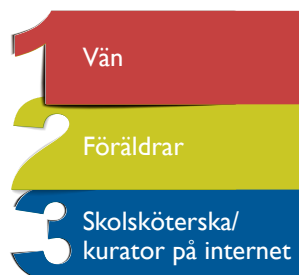
Här är det frågor om hjälp och stöd som sticker ut. Den här gruppen ställer också frågor om läkemedel. Frågorna handlar ofta om vård och behandling och handlar om effekter av ett visst läkemedel eller om hur man kan självmedicinera olika problem. Ofta rör frågorna komplexa problem, som blandmissbruk eller långt gående missbruk.

Vi har också andra sätt att ta reda på mer om våra besökare, ett sätt är användarundersökningar. Under våren 2013 genomfördes en webbenkät på Drugsmart.com för att vi skulle titta närmare på

- vilka som besöker sidan och hur de använder den,
- våra primära målgrupper, nämligen yngre tonåringar och vuxna som arbetar med unga och
- användningen av sidorna som handlar om missbruk i familjen.

Undersökningen dök upp på de sidor som handlar om missbruk i familjen. 762 personer i de primära målgrupperna fyllde i enkäten, ganska jämn könsfördelning med liten övervikt på flickor/kvinnor. Majoriteten av respondenterna är förstagångsbesökare. Vanligaste anledningen bland 13–15-åringarna till besöket är som del i ett skolarbete (45 %) och för dem över 18 år för att få svar på en specifik fråga (27) eller för att man är intresserad av frågorna (21). Det är också faktasidorna som är de allra mest besökta, följt av sidorna om missbruk i familjen. När det gäller dem som är över 18 år uppges sidorna med information som riktar sig till vuxna också intressanta av en stor andel, ganska naturligt.

I webbenkäten ställde vi en fråga om hur man skulle söka råd och stöd om missbruk i familjen. 13–15-åringarnas topp 3 ser ut som följer

Att söka råd och stöd från en skolsköterska/kurator i verkliga livet kommer först på femte plats. I telefonundersökningen i kapitel 3 var det knappt en procent av respondenterna (av dem som uppgivit att det är en känslig fråga) som kunde tänka sig att söka råd och stöd av en skolsköterska/kurator på internet. Hela 32 procent av dem kunde däremot tänka sig att vända sig till en skolsköterska/kurator i verkliga livet. I den här undersökningen fick vi alltså ett helt annat resultat. En tänkbar förklaring skulle kunna vara att en ung person som besöker webbplatser med information om missbruk i familjen också i större utsträckning kan tänka sig att söka råd och stöd den vägen. En annan gissning är att en ung person som besöker webbplatser med information om missbruk i familjen också har problem med just detta och att den gruppen i större utsträckning kan tänka sig att söka råd och stöd via internet.

Så nu vet ni mer om våra frågeställare. I det följande kapitlet kan du ta del av exempel på frågor och svar.

-
5. Frågor och svar
- om narkotika
 - om alkohol
 - hjälp och stöd

Är droger ett stort problem i Sverige?

Ålder: 13

SVAR: Det beror på vad man menar med stort och du kan säkert få olika svar beroende på vem du frågar. Droger leder till flera olika problem, både sociala, rättsliga och ekonomiska och därför jobbar många myndigheter och organisationer både med förebyggande arbete och vård till personer som får drogproblem. Däremot finns det andra länder där man har både större och mindre problem än vi har i Sverige. Det finns till exempel många länder där det är vanligare med droger än det är här. Ungdomar i Sverige dricker mycket mindre alkohol idag än de gjorde för 10 år sen. Men trots att det är färre som dricker finns det många personer som drabbas av droger själv eller på grund av att en vän eller anhörig har problem.

Källor:
ESPAD 2011
Skolelevers drogvanor 2013

Hej, Vad är egentligen definitionen av missbruk/missbrukare. Jag känner till DSMIV/DSMV-kriterierna, men det uppstod en diskussion här: Om man tar heroin en gång, är man då brukare eller missbrukare av heroin? Att bruka en olaglig substans, är det att missbruka?

Ålder: 24

SVAR: Som du skriver så finns det tydliga medicinska kriterier som används för att diagnosticera missbruk och beroende. I juridisk mening blir all användning av narkotika missbruk eftersom bruket är förbjudet (förutom narkotikaklassade läkemedel när man har recept). Jämför

beskrivningen "Förbjudet att beträda spåren. Missbruk beivras". Det är klart att det kan finnas personer som bara testat heroin en gång, men vanligast är att man använt andra droger innan och kanske redan har ett missbruk eller beroende innan man testat heroin. När man pratar om tungt missbruk av narkotika så avses användning av narkotika (vilket preparat som helst) dagligen eller så gott som dagligen eller att man injicerar narkotika (oavsett hur ofta). Heroin kan både rökas och injiceras. Teoretiskt sätt skulle det, enligt definitionen ovan, vara tungt missbruk om heroinet injiceras medan det om heroinet röktes skulle vara tungt missbruk först om man rökte heroin dagligen eller så gott som dagligen. Jag vet inte om det hjälpte, men det gav kanske lite fler perspektiv till er diskussion.

Jag undrar på ett ungefär hur många missbrukare det finns i Sverige? då räknas alkohol, narkotika, spel, och droger etc.

Ålder: 18

SVAR: Det är svårt att ge en ungefärlig siffra dels då mörkertalet kring missbrukare är stort och dels för att begreppet missbrukare kan ha flera betydelser. Om vi tar exemplet alkohol så anses ca 1 miljon svenskar ha riskabla alkoholvanor men att ca en tredjedel, alltså 300 000 svenskar anses vara beroende av alkohol. Om vi istället tar cannabis som exempel så har ca 190 000 personer använt cannabis någon gång det senaste året, ca 55 000 personer missbrukar eller är beroende av narkotika. Vi mäter inte spelberoende men det gör folkhälsomyndigheten. De beräknar att cirka 165 000 personer lider av så kallat överdrivet spelande.

Källa: "ANDT-bruket och dess negativa konsekvenser i den svenska befolkningen 2013" STAD, rapport nr 55.

4 Hej jag håller på och skriver en uppsats om droger och skulle gå in för en speciell drog. Jag undrar ifall ni har något bra skrivet reportage om någon drog eller förslag på någon annan hemsida där de har en sådan? Jag skulle vara jätte glad ifall ni kunde skicka ett svar till mig inom en snar framtid :).

Ålder: 14

SVAR: Vi har massor med information om olika droger på vår hemsida! Antingen kan du gå in i vår faktadel där du både kan läsa fakta och svar på massor av frågor. Eller så kan du läsa i våra olika bloggar.

5 Hur många procent ungdomar använder sig av olika slags narkotika?

Ålder: okänd

SVAR: I årskurs nio har 7 procent av pojkarna och 6 procent av flickorna någon gång använt narkotika, i gymnasiet år 2 är siffrorna 19 procent av pojkarna och 14 procent av flickorna. Det här är alltså de som någon gång har testat om man frågar vilka som har använt den senaste månaden är siffrorna mycket lägre. Av de här personerna är det absolut vanligast att man har använt cannabis, all annan narkotika är mycket ovanlig bland ungdomar, det handlar om 0-2 som testat något annat. Om du vill ha exakta siffror kan du hitta det i rapporten "Skolelevers drogvänor" som du hittar på vår webbplats www.can.se. Där hittar du också en grafmotor där du kan göra egna diagram.

Källa: Skolelevers drogvänor 2013

6 Hur många i världen använder droger och alkohol. Vilken sorts av dom här är vanligast cannabis, heroin, amfetamin och narkotika

Ålder: 14

SVAR: Cannabis, heroin och amfetamin är alla exempel på olika sorters narkotika. Det kan vara svårt att veta exakt hur användningen av olika droger ser ut i olika länder. Men alkohol är den vanligaste drogen i världen och cannabis är den vanligaste narkotikan. Sedan finns det länder där det inte ser ut så, till exempel i länder där alkohol är förbjudet. Här i Sverige är vi bra på att fråga befolkningen om olika saker i enkäter och undersökningar, men i andra länder mäter man helt enkelt inte samma saker. FN och WHO försöker följa ungefär hur vanligt det är med alkohol och narkotika i världen. De har uppskattat att ca 42 procent av den vuxna befolkningen i världen dricker alkohol och att ca 5 procent av den vuxna befolkningen använt narkotika en gång eller mer (2010).

Källa: WHO

7 Vilken är den vanligaste drogen?

Ålder: 17

SVAR: Det beror lite på vad man menar med drog. När vi pratar om droger räknar vi in alkohol och tobak och det är också de två som är vanligast. Av narkotikasorterna är det cannabis som är vanligast. Egentligen kan man inte säga att någon drog är vanlig bland unga. I årskurs nio är det mindre än hälften som har druckit alkohol någon gång. Så de flesta ungdomarna har inte testat någon drog över huvud taget.

Källa: Skolelevers drogvänor 2013

Varför har politikerna valt att stoppa åldersgränsen på alkohol vid 18 år och varför måste man vara 18 för att dricka på restauranger och 20 för att handla på systembolaget?

Ålder: 13

SVAR: Åldersgränser på alkohol och tobak finns för att skydda ungdomar, det ska helt enkelt vara svårt för unga att få tag på alkohol och tobak. Ju senare man testar att dricka alkohol eller använda tobak desto mindre skada gör det. Att det finns två olika åldersgränser i Sverige beror på att det finns mer kontroll över drickandet på en restaurang eller bar. Det finns till exempel regler för att en person som är berusad inte får köpa mer alkohol. Dessutom har många restauranger specialutbildat sin personal. Att åldersgränsen är högre på Systembolaget beror på att man vet att de flesta minderåriga får tag på alkohol via äldre vänner eller äldre syskon. Om åldersgränsen på Systembolaget skulle vara lägre antar man att det skulle bli lättare för minderåriga att få tag på alkohol.

Källor:
Alkohollagen
Systembolaget

Hej! jag har just nu missbrukstema. Jag har valt att jobba om Alkohol, då undrar jag lite saker. Vilken ålder i genomsnitt missbrukar alkohol?

Ålder: 15

SVAR: Personer som dricker för mycket finns i alla olika åldrar, men den åldersgrupp som dricker mest är unga vuxna, ca 20–24 år. Därför har en stor andel av den här gruppen också problem på olika sätt. En undersökning från 2013 visar att större andel av unga och unga vuxna missbrukar eller är beroende av alkohol jämfört med äldre åldersgrupper.

Källor: Tal om alkohol 2012
ANDT-bruket och dess negativa konsekvenser i den svenska befolkningen 2013, STAD, rapport nr 55

Hej, jag vill veta vad som händer om man dricker för mycket alkohol? Tack i förhand!

Ålder: 14 år

SVAR: Om man dricker för mycket blir man berusad. En berusad person kan råka ut för många olika saker, exempel som unga anger att de råkat ut för är att bråka med någon, att förstöra saker eller kläder och att skada sig. Många kostnader för samhället beror på alkohol, till exempel misshandel, skadegörelse och olyckor. Om man dricker för mycket under en lång period riskerar man att bli beroende av alkohol. Beroende gör att man vill dricka mer och oftare. En person som dricker mycket riskerar också att skada kroppen. Exempel på skador är olika sorters cancer, leverskador, högt blodtryck och depressioner.

Källor:
Skolelevers drogvanor 2013
Beroendemedicin av Johan Franck och Ingrid Nylander (2011)

Varför är alkoholen farligare för ungdomar?

Ålder: Okänd

SVAR: Hur kroppen påverkas är i regel individuellt och beror också på hur ofta och hur mycket du dricker vid varje tillfälle. En ung människas kropp är fortfarande under utveckling och därför också känsligare. Att dricka större mängder alkohol regelbundet kan göra att hjärnan (som mognar sent) inte utvecklas som den ska. En ung person kan inte heller bedöma risker på samma sätt som en vuxen, vilket gör att man kanske dricker mer eller snabbare än personen tänkt från början. Det finns också undersökningar som visar att en tidig alkoholdebut kan öka risken för beroende längre fram i livet.

Källa: www.tonarsparloren.se

Hej! Det är så att jag håller på med att arbete i skolan om alkohol, finns det någon lag som säger att det är olagligt att dricka alkohol under arbetstid?

Ålder: 20 år

SVAR: Alkohollagen säger inget om att dricka under arbetstid, den handlar om tillverkning, försäljning och marknadsföring med mera. Men det finns fyra utpekade områden som riksdagen och EU arbetar för att de ska vara helt alkoholfria: under uppväxten, under graviditeten, i trafiken och på arbetet. Alla arbetsplatser bör ha en alkoholpolicy som säger att man inte får vara berusad på arbetet och hur man ska hantera anställda som har alkoholproblem. En person som är berusad kan ju antagligen inte genomföra sina arbetsuppgifter. Arbetsmiljöverket har mycket information hur man bör arbeta med alkohol inom arbetslivet.

Källor:
Alkohollagen (2010:1622)
www.av.se

Hur är det att vara full

Ålder: Okänd

SVAR: Alla människor upplever nog att vara full på lite olika sätt. Effekten kan vara olika från person till person och från tillfälle till tillfälle. Man brukar säga att alkoholen förstärker det känslotillstånd som personen har när alkoholen dricks, är man ledsen kan man bli ledsnare, är man glad kan man bli gladare. Trots de här individuella faktorerna finns det några saker man kan säga allmänt om att vara full. Vid låga doser alkohol känner de flesta sig mer pratsamma, man får yvigare gester och de flesta känner välbefinnande och mår bra. Om man dricker mer blir man allt mer avslappnad och trött. Mycket höga doser gör att man somnar eller till och med blir medvetslös.

Källa: "Beroendemedicin" av Johan Franck och Ingrid Nylander (2011) Studentlitteratur

Hej igen! Jag har en till fråga. Nu när man vet att alkoholen är skadlig och kan vara farlig för oss människor. Varför dricker man då alkohol? Skulle vara jätte tacksam om jag fick ett svar.

Ålder: Okänd

SVAR: Det är en väldigt svårt fråga! Många tror att alkohol skulle vara förbjudet om det uppfanns idag. Många människor i Sverige dricker alkohol, de har säkert en massa olika anledningar till varför de vill dricka. Några dricker för att det är gott, några för att "alla andra" gör det och några för att de vill bli berusade. Du kan säkert komma på fler anledningar själv. Men det är också viktigt att komma ihåg att många, framförallt unga, inte dricker alkohol alls. För att de inte har tid, för att de vill vara hälsosamma eller för att de inte vill drabbas av alkoholens baksidor, till exempel.

Hej jag har en pojkvän som dricker en hel del. Jag vet inte riktigt vart jag ska vända mig eftersom jag inte vet om han verkligen har problem med alkoholen. Han dricker ungefär 2–3 gånger i veckan ibland kan det bli mer, han kan dricka enorma mängder ungefär 13–15 öl per kväll kan vara ännu mer. Han har många gånger sagt att han ska sluta dricka, ingen av hans kompisar tror på han längre eftersom han håller det en två dagar. Hans släkt har sagt till honom att de tycker att han dricker för mycket, han reagerade inte så bra på det utan han blev riktigt arg. Och för det mesta när han dricker tar han droger för att inte bli bakfull dagen efter som tjack/hasch. Jag har sagt till han flera gånger men han verkar inte lyssna. Drogerna har han hållit på med sen i somras och alkoholen har pågått ännu längre men det är ingen som tagit tag i det. Han har själv berättat att han mår dåligt över vissa saker men vägrar att prata med någon. Skulle vara tacksam om jag kunde få veta hur ni skulle bedöma detta i stora drag? Behöver han hjälp? och hur bör jag agera?

Ålder: 19 år

SVAR: Det låter som om din pojkvän dricker väldigt mycket och han skulle verkligen behöva dra ner. Du skriver också att han själv har sagt att han mår dåligt och det är tyvärr inte helt ovanligt att man dricker eller tar andra droger i ett försök att slippa må dåligt. Det finns många olika sätt att få hjälp om man vill sluta eller dra ner på sitt drickande, när din pojkvän känner sig redo för det. Kolla till exempel www.alkohollinjen.se, www.alkoholhjalpen.se, www.alkoholprofilen.se.

Mitt bästa råd till dig är att prata med din pojkvän. Berätta att du är orolig för honom och att du vill att ni pratar om detta för att du bryr dig om honom. Just nu pågår en kampanj som heter Att ha en vän (www.iq.se) där kan du läsa fler råd om hur man kan prata med någon som dricker för mycket. Jag tycker också att du kan prata med hans släkt om det här, de är ju också oroliga. Våga ta upp ämnet igen även om han kanske blir arg, fokusera på er oro och på att ni vill att han ska må bättre. Sen vill jag också uppmuntra dig att ta kontakt med någon som du själv kan prata med. Det är påfrestande att gå runt och vara orolig för någon. www.alkohollinjen.se tar till exempel också emot samtal från anhöriga som vill ha stöd. Ta hand om dig!

Hej! Vår son har vid ett multitest vi gjort visat sig positiv på THC. Hur troligt är det att han talar sanning när han säger att han rökt en gång i somras samt en gång för 3.5 veckor sedan????

Ålder: 48 år

SVAR: Det är svårt att säga något allmänt, kanske har du möjlighet att prata med de som utfört testet för att få bättre svar på frågan? De vanligaste drogtesterna säger bara ATT det finns spår av en drog i kroppen, för att få ett mer detaljerat svar brukar man behöva göra ytterligare ett test. Det jag kan säga är att THC går snabbt ur kroppen om man bara använt ett par gånger. Vid enstaka användning går det oftast att spåra några dagar. Vi regelbunden eller stor användning kan det spåras flera veckor.

3 Hej. Min pojkvän röker cannabis och jag tycker att det är jobbigt. Vad ska jag göra? Det händer ganska ofta..till en början tyckte jag att det var helt ok. Men nu händer det lite för ofta tycker jag. Han blir irriterad om jag tar upp det med honom, men jag pallar inte att hålla käft så jag tar upp det typ varannan vecka med honom. Han argumenterar för att det inte är farligt osv osv. Men jag tror det ändå. Det finns inte mycket fakta om cannabis om det verkligen är "farligt" för hjärnan. Men det är ju inte lagligt i vårt trygga lilla land. Så det är det jag vill följa, eller borde jag strunta i att göra det? Alltså borde jag vara chill med att han puffar på? Känner mig lite lätt förvirrad. **HJÄLP MIG**

Ålder: 22 år

SVAR: Jag förstår att det känns förvirrande och svårt. Jag ska försöka ge dig några råd. Det är jättebra att du har tagit upp det med honom, och att du fortsätter göra det! Även om han inte tycker det är ett problem för honom så blir det ju det för ert förhållande. Om du tycker det är jobbigt ska du självklart ta upp det med honom. Prata utifrån dig själv och din oro, att du vill honom väl. Om du har märkt något annat med honom så kan du ta upp det också. Läs också på lite mer fakta, det finns mycket att hitta på nätet. Du kan till exempel gå in på www.cannabishjalpen.se, där finns det fakta om cannabis och råd både till personer som använder cannabis och till deras anhöriga. De som står bakom sajten jobbar med behandling.

4 Jag har levt med ett destruktivt beteende (olika form av självskada) i 10 år som ur-artade och blev livsfarligt till sist. Jag fick en känsla av att jag hörde hemma, att jag fick en bästa vän samt att jag kunde kontrollera känslan. Nu 5 månader efter att jag inte skadat mig fann jag samma känsla när jag blandade concerta och alkohol. Jag tar olika doser och olika mängd alkohol för olika former av styrka i den kroppsliga känslan. Jag är rädd att förlora 10 år till på att gå in i samma beteende och låta vardagen kretsa till det här och förlora min omgivning igen, men känslan av att vara hemma och tillhöra något och fått tillbaka min vän gör det svårt att välja och hur jag ska göra. Har du något råd? Hur ska jag gå till väga?

Ålder: 24 år

SVAR: Vi på Drugsmart.com är väldigt bra på olika preparatrelaterade frågor och kan ibland ge enklare råd och stöd, men vi jobbar inte med behandling. Att det är farligt att använda Concerta tillsammans med alkohol tror jag redan du är medveten om. När jag läser ditt mail upplever jag att du kan behöva träffa någon som kan mycket om just dina problem, en som kan se helheten. Kanske har du redan en kontakt? Annars går det bra att kontakta en öppen psykiatrisk mottagning för att få gå i samtal hos någon som har stor kunskap om det problem man har. Du kan också prata med någon på vårdcentralen först som kan hjälpa dig så att du får komma dit. Du hittar kontaktuppgifter hos 1177Vardguiden, www.1177.se.

Hej. Jag är en tjej på 16 år som har missbrukat spice (dagligen) i över en månad nu, jag har missbrukat cannabis av och till i ca ett halvår innan detta. Jag mår hemskt. Jag är inte i närheten av samma person jag var för en månad sen. Jag minns att jag ville ha hjälp efter bara 2 veckor men här är jag än. Jag har aldrig spytt när jag rökt, men jag har vaknat och spytt flertal gånger på nätterna, gått upp i vikt, drömmer intensivt eller inget alls och vaknar flera gånger på nätterna, ingen sexlust/äcklad av närhet, isolerad. Jag har inga särskilda känslor, går bara på auto. Klockan är 04.21 på natten när jag skriver det här för jag vaknade efter att ha rökt och somnat och spydde två gånger. Det är dock måndag idag och mitt spice är slut och jag vill sluta med det. Jag vill vara ren veckan ut. Det kommer bli svårt och jag undrar om ni har några tips? Mina föräldrar vet inget, misstänker bara. Jag är fruktansvärt ensam i det här, är jag inte ensam så är jag med vänner som missbrukar och då vill jag ändå bara hem och vara ensam. Jag har inget direkt stöd. Så om ni har tips eller råd så snälla... jag gör vad som helst.

Ålder: 16 år

SVAR: Du skriver att du mår dåligt och att du vill sluta, jag tycker det är jättestarkt av dig att du vill ta tag i det här och att du nu ber om hjälp! Som du också skriver kan det vara svårt att sluta, särskilt om man känner sig ensam i det. Jag tycker att du ska prata med någon du litar på, antingen dina föräldrar eller någon annan vuxen, så att du kan få stöd av någon som du känner. Jag tycker också att du kan kontakta en mottagning där du bor som specialiserar sig på unga som vill sluta med droger. Där finns det duktig personal som kan hjälpa dig utifrån vad du behöver för stöd. Du kan läsa lite tips kring att sluta med droger på den här sidan: www.cannabishjalpen.se,

där kan du också hitta kontaktuppgifter till en mottagning nära dig. Ta hand om dig och hör av dig igen om du har fler frågor!

Hej, Vår dotter berättade för oss att en fd vän till henne tar amfetamin. Hur gör vi med denna info? Vi känner och umgås med hennes väns föräldrar. Finns det nån som kan ge oss råd och stöd

Ålder: 46 år

SVAR: Det finns mycket ni kan göra för att hjälpa. Det är fint att er dotter är orolig och har pratat med er om det. Om ni känner föräldrarna kan ni prata med dem om er oro, som förälder vill man ju veta vad som händer med sitt barn. Det finns olika anhörigorganisationer där ni kan få råd och stöd i såna här frågor, till exempel Anhöriga mot droger (www.anhorigamotdroger.se). Det finns också många olika sätt att få hjälp om man använder droger, det finns beroendemottagningar på många platser i landet. I Stockholm finns tex Beroendecentrum (www.beroendecentrum.se) med en särskild mottagning för unga, Maria ungdom (www.mariaungdom.se). Ni kan hitta fler beroendemottagningar via 1177 Vårdguiden, www.1177.se.

Hej! Jag undrar vart man kan vända sig om man som ungdom i Sverige vill ha hjälp med att ta sig ur sitt drogmissbruk? Hur ser drogavvänjning ut? Hur kan man få hjälp? När jag skriver droger menar jag ju då inte bara narkotika och liknande utan också alkohol och tobak. Tack på förhand!

Ålder: okänd

SVAR: Det finns många sätt att få hjälp! En hel del självhjälp finns på nätet, till exempel om man vill sluta röka: www.slutarokalinjen.org/. Det finns också många organisationer som jobbar med självhjälp, till exempel Anonyma alkoholister. När det gäller alkohol- eller narkotikamissbruk så finns det speciella beroendemottagningar runt om i landet där man kan få vård. Oftast så erbjuds särskilda program till ungdomar. Ett exempel på det är Maria ungdom som finns i Stockholm (www.mariaungdom.se), de har mottagningar i de flesta kommuner i Stockholms län. Man kan hitta en beroendemottagning i sin egen kommun genom att söka till exempel söka på www.1177.se eller genom sin kommuns hemsida.

Vi säger att alla frågor får svar. Och vi har inte svaren på allt. Det betyder att vi ofta måste ta reda på vem som kan hjälpa frågeställaren vidare. Många vet inte vart de ska vända sig när de har svåra frågor eller problem. Vi ser det som att vi har ett ansvar att hjälpa människor att hitta rätt.

Ju äldre besökarna är, desto svårare och mer komplexa problem eller frågor har de. Kanske vet de inte vart de

ska vända sig för att få hjälp. Kanske känns det lättare att först ställa en fråga anonymt via nätet innan man fysiskt vill träffa en person.

Drugsmart hänvisar många svåra frågor till andra aktörer som vi vet är experter på sitt område. Vi samarbetar med många som erbjuder olika typer av stöd på nätet och vi hänvisar också många frågor till vård eller behandling.

Ni är också varmt välkomna att hänvisa till och länka till Drugsmart.com.

För dig som vill veta eller göra lite mer

BIBLIOTEKET

CAN:s bibliotek är ett av Europas största fackbibliotek för litteratur om alkohol och narkotika. Biblioteket har öppet måndag-fredag kl 10.00–16.00. Biblioteket har öppet för allmänheten och du kan göra fjärrlån till ett bibliotek nära dig. Vi har två duktiga bibliotekarier som kan hjälpa dig med litteratursökningar i våra databaser. Du kan också göra egna sökningar i vår webbaserade databas, som finns på www.can.se/biblioteket.

FÖRELÄSNINGAR

Vi kommer gärna ut och föreläser för professionella om alkohol- och narkotikautvecklingen, resultat från nya studier och om ungas frågor om alkohol och narkotika. Kontakta vår informationschef Anna Raninen eller någon av våra utredare så får du hjälp. Kontaktuppgifter hittar du på www.can.se/kontakta-oss.

LÄNSOMBUD

CAN har ett eller flera ombud i varje län. Det är personer som är yrkesverksamma inom alkohol- och narkotikaområdet på regional nivå. De har tillgång till CAN:s material och god kännedom om hur det ser ut i länet. Du hittar ditt länsombud på www.can.se/om-can/lansombud.

PROJEKTVERKSAMHET FÖR UNGA

Inom ramen för Drugsmart erbjuder vi unga som själva vill planera och genomföra lokala aktiviteter och projekt en projektmetod, Local Hero. Vi genomför ca 10 grupper per år runt om i landet. Ungdomsgrupperna leds av specialutbildade processledare. Kontakta samordnaren Stina Hähnert om du vill veta mer. Kontaktuppgifter hittar du på www.can.se/kontakta-oss.

RAPPORTER OCH UNDERSÖKNINGAR

CAN ger ut ett antal rapporter och undersökningar; Skolelevs drogvanor, Drogutvecklingen i Sverige, Monitormätningarna och Narkotikatillgängligheten i Sverige. De finns att ladda ner och beställa på www.can.se/rapporter.

UTBILDNINGAR, KURSER OCH KONFERENSER

CAN genomför utbildningar, kurser och konferenser. Vi arrangerar också skräddarsydda utbildningar på uppdrag av eller i samarbete med andra aktörer, till exempel kommuner och län. Läs mer på www.can.se/kalendarium.

CAN genomför undersökningar av skolevers drogvanor. Varje år ställer vi en mängd frågor till tusentals skolelever om deras alkohol-, narkotika-, tobaks- och sniffningsvanor. Resultaten av undersökningarna och våra tidsserier presenteras i årliga rapporter. En annan del av CAN är den verksamhet som riktar sig till unga och professionella som arbetar med unga – Drugsmart. På webbplatsen Drugsmart.com besvarar vi bland annat frågor från unga, cirka 500 frågor per år får ett personligt svar.

I den här skriften har vi sammanställt information som spänner över flera av CAN:s verksamhetsområden;

- data om konsumtionsutvecklingen de senaste åren
- data om ungas riskuppfattning
- resultat från en ny undersökning om ungas medievanor och förtroende för källor
- ett urval av frågor och svar på Drugsmart.com

Ungas frågor om alkohol och droger är till för dig som i din profession möter unga och som vill veta lite mer om målgruppen innan du kastar dig in i en diskussion om alkohol och narkotika. Eller någon som är allmänt nyfiken på hur unga navigerar i dagens medielandskap.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN
Postadress: Box 70412, 107 25 Stockholm • Besöksadress: Klara Norra Kyrkogata 34
Tel: 08-412 46 00 • E-post: info@can.se • Materialbeställningar: www.can.se/publikationer